

Một số cách khác làm việc với trẻ chẩn đoán là ASD.

1. Trị liệu trò chơi không định hướng (những lần đặc biệt)

Thế nào là trị liệu trò chơi không định hướng?

- Một kỹ thuật can thiệp đặc biệt có thể được sử dụng cho các trẻ có khó khăn về tương tác và giao tiếp.
- Được phát triển thông qua một loạt các công việc trong đó có "trị liệu trò chơi", "giờ của trẻ" và trị liệu tâm lý của trẻ.

Mục đích của trị liệu trò chơi không định hướng là gì?

- Để khuyến khích trẻ bắt đầu sự tương tác
- Giúp trẻ nhận ra là chúng có thể là những người giao tiếp có hiệu quả.
- Nhằm giúp trẻ nhận ra là chúng có thể điều khiển hoặc thay đổi môi trường của chúng và con người trong đó bằng chính hành vi của chúng.
- Để giúp trẻ nhận ra sức mạnh của giao tiếp.

Cấu trúc của "những lần đặc biệt"

- Xác định thời gian trong đó người lớn hoàn toàn dành cho trẻ sự chú ý.
- Trẻ được tự do làm bất kỳ điều gì mà chúng muốn làm: lựa chọn hoạt động, sử dụng bất kỳ loại đồ chơi nào mà chúng muốn, khám phá và nói những gì chúng thích (người lớn nên xác định các loại hoạt động sẵn có dựa trên khả năng và sở thích của trẻ)
- Người lớn sẽ không cố gắng gây ảnh hưởng tới những gì trẻ đang làm (trừ trong trường hợp an toàn và sự gây hại hoặc phá hoại tiềm năng cho người khác/đồ vật)
- Điều quan trọng là phải giao tiếp các giới hạn trong suốt thời gian này. Người lớn nên giao tiếp khi cái gì đó không được chấp nhận bằng cách nói: "Bố không thể để con làm điều đó" hoặc bằng cách sử dụng ngôn ngữ đơn giản hơn, dùng các ký hiệu hoặc các biểu tượng phù hợp.
- Có thể ở trong một phòng 'đặc biệt' và cũng cần sử dụng những đồ dùng thực tế khác (ví dụ: một hộp đồ chơi, màn hình, chiếu trải trên sàn)
- Thời gian bắt đầu và kết thúc rõ ràng - các dấu hiệu lời nói, thị giác hoặc thính giác. Đối với một số trẻ, việc đếm xuôi và ngược có thể có ích (bằng lời nói hoặc thị giác, ví dụ như sử dụng đồng hồ cát/đồng hồ treo tường)

Sử dụng các hoạt động và các đồ vật

- Nên sử dụng các loại đồ chơi phù hợp với lứa tuổi, có thể trong các khu vực khác (như: cát và nước, xây dựng, nghệ thuật và thủ công).
- Tránh các đồ vật mà trẻ có thể có những ám ảnh.

Vai trò của người lớn trong thời gian này

- Người lớn tập trung vào những gì trẻ đang làm, cho phép trẻ tự dẫn đầu và điều khiển những gì xảy ra.
- Người lớn có thể đưa ra một số lời bình luận dùng các lời nói, dấu hiệu hay biểu tượng phù hợp với lứa tuổi, khả năng và mức độ ngôn ngữ của trẻ. Có thể

sử dụng 'một sự bình luận' phi lời nói bằng cách người lớn chơi song song hoặc bắt chước những gì trẻ làm.

- Người lớn không gợi ý cho trẻ, định hướng hoạt động cho trẻ hoặc hỏi các câu hỏi, Mục đích là KHÔNG ĐỊNH HƯỚNG và để TRẺ ĐIỀU KHIỂN các hoạt động.
- Người lớn nên tập trung vào những gì trẻ đang làm và bình luận hoặc phản ánh lại những gì trẻ đang làm và cảm thấy. Điều quan trọng là không được quá diễn dịch những gì đang diễn ra và tránh sử dụng ngôn ngữ phán xét (ví dụ: ô, con đã vẽ một chiếc ô tô đẹp quá")

"Những thời gian đặc biệt" có thể đạt được điều gì?

- Tăng khả năng tương tác với người khác và chấp nhận sự can thiệp của người lớn
- Hiểu những hành vi được chấp nhận và giảm các hành vi gây thách thức.
- Những trẻ nhút nhát, thu mình có thể tăng cường sự tự tin khi giao tiếp được chú ý tới.
- Trẻ có ít cơ hội điều khiển những gì diễn ra với chúng có thể phát triển các kỹ năng độc lập.
- Trẻ đa tật và/hoặc khuyết tật nặng có thể tăng cường khả năng điều khiển trong các hoạt động quen thuộc.
- Trẻ thụ động có thể khám phá ra sức mạnh khả năng của chính chúng để giao tiếp.
- Trẻ tập trung kém có thể tăng cường khả năng tập trung Children with poor concentration can develop this as their activities are commented on.
- Trẻ chậm ngôn ngữ có thể tăng cường kỹ năng này khi chúng nghe ngôn ngữ kết hợp với những gì chúng đang làm.

8 nguyên tắc của việc trị liệu chơi không định hướng.

- Người lớn phải phát triển một mối quan hệ ấm áp, và thân thiện với trẻ trong đó mối quan hệ tốt cần được thiết lập càng sớm càng tốt
- Người lớn chấp nhận trẻ hoàn toàn như những gì chúng có.
- Người lớn thiết lập một cảm xúc được phép trong mối quan hệ để trẻ cảm thấy tự do thể hiện hoàn toàn cảm xúc của mình.
- Người lớn cần tỉnh táo để nhận ra cảm xúc mà trẻ đang biểu lộ và phản ánh những cảm xúc đó lại cho trẻ theo cách mà trẻ có thể hiểu được về hành vi của trẻ.
- Người lớn duy trì một sự tôn trọng sâu sắc đối với khả năng giải quyết vấn đề của trẻ nếu có cơ hội làm như vậy. Trách nhiệm được lựa chọn và tạo nên những thay đổi thuộc về trẻ.
- Người lớn không cố gắng định hướng các hành động hoặc hội thoại của trẻ dưới bất kỳ một hình thức nào. Trẻ tự lãnh đạo cách thức: người lớn đi theo.
- Người lớn không cố gắng thúc cho sự trị liệu này. Đó là một quá trình dần dần và người lớn cần nhận ra điều đó.
- Người lớn chỉ thiết lập những hạn chế nào cần thiết để gắn kết sự trị liệu và thế giới thực tế và giúp trẻ nhận thức về trách nhiệm của trẻ trong mối quan hệ.

Thích ứng

- Môi trường
 - Lựa chọn các chất liệu phù hợp cho từng cá nhân trẻ.
 - Môi trường không có sự phân tán

- Cung cấp các thông tin về những lựa chọn tiềm năng
 - Xem xét vai trò của các sở thích âm ảnh
 - Hạn chế số lượng của máy móc, thiết bị
- Cấu trúc và thói quen sinh hoạt
 - Cung cấp cấu trúc trong một môi trường lấy trẻ làm trung tâm
 - Sử dụng những chiếc bảng lựa chọn
 - Giới thiệu và kết luận rất quan trọng - duy trì sự thống nhất.
- An toàn
 - Xem xét kỹ lưỡng sự an toàn của môi trường.
 - Rõ ràng đối với các nguy cơ dẫn tới sự không an toàn
 - Thống nhất

Tài liệu tham khảo:

Virginia Axline (1989). *Play therapy. Trị liệu trò chơi*

Linnet MacManon (1991). *The handbook of play therapy. Cẩm nang về trị liệu trò chơi*

Rachel Pinney (the children's hour trust). *Special times. Những thời gian đặc biệt*

Rachel Pinney (the children's hour trust). *Creative listening. Lắng nghe sáng tạo*

Kate Tierney (1991). *Non-directive therapy. Trị liệu không định hướng*

2. TEACCH (Treatment and Education of Autistic and related Communication handicapped Children) (Trị liệu và giáo dục cho trẻ tự kỷ và trẻ có khó khăn về giao tiếp)

TEACCH là một cách tiếp cận theo suốt cuộc đời nhằm giúp những người bị tự kỷ mà mục tiêu của nó là trang bị cho trẻ một cuộc sống hữu ích trong cộng đồng. Cách tiếp cận này bắt đầu cung cấp các thông tin thị giác, cấu trúc và sự dự đoán vì người ta nhận ra là kênh học tập thuận lợi nhất là thông qua thị giác.

Cách tiếp cận này bao gồm một loạt các nhân tố gắn kết với nhau dựa trên việc dạy cấu trúc.

Dạy cấu trúc

Cấu trúc môi trường học tập

Đó là cách thức tổ chức môi trường. Có những giới hạn về mặt thị giác rất rõ ràng phân chia không gian thành những phần có thể nhìn thấy được. Điều này giúp trẻ hiểu được người ta mong đợi chúng làm gì trong từng khu vực. Trong khu vực được thiết lập dành riêng cho công việc, cần tránh sự phân tán, sao lãng ở mức tối đa.

Lịch công việc

Điều này cho trẻ biết về thị giác những hoạt động sẽ diễn ra điều gì và theo một trật tự nào. Việc sử dụng những đồ vật, tranh ảnh, con số hoặc từ (phụ thuộc vào mức độ phát triển của cá nhân) giúp trẻ phát triển một chuỗi các sự kiện.

Các hệ thống làm việc

Thông qua những hệ thống này, người ta sẽ dạy:

- Tôi phải làm hoạt động/công việc nào?
- Tôi phải làm bao nhiêu?
- Khi nào tôi sẽ hoàn thành?

- Tôi sẽ phải làm cái gì tiếp theo?

Sự rõ ràng về thị giác

Các công việc được trình bày rõ, nhìn thấy được về thị giác để làm rõ các mong đợi và nhấn mạnh những thông tin quan trọng.

Cơ sở

Dự án TEACCH đã bắt đầu vào năm 1966 ở Bắc Carolina như một dự án nghiên cứu do Eric Schopler và các đồng nghiệp của ông thực hiện. Họ tin rằng cách tốt nhất là làm việc với cha mẹ, giúp họ phát triển kỹ năng và hiểu biết để cha mẹ trở thành những nhà đồng trị liệu. Họ hiểu rằng trẻ tự kỷ nhận thức thế giới như một nơi lộn xộn, không dự đoán được và đôi khi rất kinh khủng. Họ cũng nhận thức được là những trẻ này là những học sinh học tương đối tốt thông qua thị giác. Việc này dẫn tới việc phát triển cấu trúc thị giác và các chiến lược dạy học nhằm giúp trẻ và thanh niên tạo nên ý nghĩa của thế giới và những gì mà người ta mong đợi ở họ.

Làm việc sử dụng phương pháp TEACCH

Một chương trình được thiết kế trong đó người ta dạy các kỹ năng mới trong một tình huống một thầy một trò với giáo viên/người lớn; các kỹ năng hiện tại được thực hành trong một tình huống độc lập; và các cơ hội tương tác xã hội diễn ra trong các hoạt động nhóm.

áp dụng cho vấn đề tự kỷ

Điểm mấu chốt của TEACCH là một hệ thống dạy cấu trúc trong đó tạo tối đa những gì có thể thể hiện thị giác và giảm thiểu tới mức tối đa những hướng dẫn bằng lời. Cấu trúc này nhằm mục đích tận dụng thế mạnh của trẻ tự kỷ, kỹ năng thị giác và sự kết nối với thói quen sinh hoạt của trẻ và dùng những thế mạnh này giúp giảm thiểu những khó khăn của trẻ.

Cách tiếp cận dạy cấu trúc giúp trẻ và thanh niên tự kỷ thấy được ý nghĩa của những gì xung quanh họ và người ta mong đợi gì ở họ. Điều này có tác dụng làm giảm sự cấu kỉnh và sợ hãi, lo âu mà họ có thể có trong những trường hợp ít được cấu trúc hơn dẫn tới những vấn đề về hành vi. Điều đó giúp họ phát triển hướng tới làm việc độc lập và phù hợp với công việc dựa trên tuổi và khả năng của họ.

Đánh giá

Sự cải thiện đáng kể trong hành vi và giao tiếp phù hợp là những lợi ích chính được báo cáo. Sự cấu trúc giúp trẻ tập trung một cách thích hợp vào các nhiệm vụ mà không lo lắng nữa và ngược lại điều này giúp trẻ tiếp cận với chương trình học tập.

Một số người cảm thấy là chương trình TEACCH quá cấu trúc đối với trẻ, làm hạn chế sự ra quyết định và sự sáng tạo của trẻ mặc dù sự linh hoạt có thể được khuyến khích trong khuôn khổ.

TEACCH tập trung vào từng cá nhân trẻ và những điểm mạnh của chúng. Sự dự báo trước về môi trường sẽ giảm thiểu sự lo âu và giúp trẻ tập trung tối đa vào công việc.

Contact: Division TEACCH
CB#7180, Medical School Wing E
University of North Carolina
Chapel Hill, NC 27599, USA

Internet: Google search “TEACCH”

3. Sự tương tác về âm nhạc

Mục đích của sự tương tác âm nhạc là gắn kết đứa trẻ vào quá trình tương tác, xây dựng sự mong muốn giao tiếp hơn là trở thành một phản ứng mang tính cơ học đối với sự mong đợi của người lớn. Cách tiếp cận này dựa trên sự tương tác giữa người chăm sóc và trẻ, theo cách mà cha mẹ chơi một cách tự nhiên với trẻ nhỏ. Người ta nhấn mạnh tới việc giúp trẻ phát triển dự định giao tiếp. Điều đó tập trung vào những gì trẻ có thể làm và phụ thuộc vào điều này. Cách này cũng cùng quan điểm với việc trị liệu chơi không định hướng, trong đó có thêm một nhân tố là âm nhạc nhằm giúp tăng cường giao tiếp và vai trò của trẻ trong suốt quá trình.

Điều gì xảy ra?

Ban đầu, người lớn đáp lại các âm thanh và vận động tự phát của trẻ như thể chúng có dự định giao tiếp; điều này có thể khuyến khích trẻ bắt đầu sử dụng chúng một cách có chủ đích. Chúng ta có thể bắt đầu bằng cách thực hiện biện pháp “bắt sóng” của trẻ: bắt đầu bằng việc tạo ra một sự chú ý được chia sẻ, tham gia vào hoặc bắt chước trẻ; sau đó bình luận liên tục những hành động của trẻ bằng lời, nhắc đi nhắc lại, hát, hoặc chơi một nhạc cụ nào đó. Sử dụng các bài hát, nhịp điệu và chơi hàng ngày như các cấu trúc giao tiếp, tạo những điểm dừng để kể lại, giúp nhấn mạnh sự tương tác.

áp dụng cho tự kỷ

Cách tiếp cận này được sáng tạo ra tại trường học dành cho những người tự kỷ tại Anh và đặc biệt nhằm mục đích giúp trẻ tự kỷ đến trường học. Người ta cũng nhận ra là trẻ tự kỷ dường như thiếu động cơ cơ bản để tương tác, và cảm thấy là chúng chần chừ đã bỏ lỡ các giai đoạn tương tác sớm của sự phát triển xã hội. Bằng việc dạy các kỹ năng giao tiếp theo cách tương tác, người thực hành hy vọng giúp tăng cường sự thích thú của họ trong quá trình giao tiếp. Đối với nhiều trẻ tự kỷ, việc kiểm soát ở trong tay những người không bị tự kỷ và người ta mong muốn chúng làm theo họ. Còn theo cách tiếp cận này, hai đối tác đó sẽ cùng điều khiển và kiểm soát.

Đánh giá

Sự tương tác âm nhạc là một cách tiếp cận không lấn lướt mà là một cách tiếp cận khuyến khích việc đánh giá cao giá trị của trẻ và sự tương tác. Điều này đem lại một quan điểm tích cực hơn về trẻ của những người sống và làm việc với trẻ. Điều này cũng cho phép người lớn theo sự chỉ dẫn của trẻ và tương tác với trẻ theo mức độ phát triển hơn là tuổi của trẻ.

Một số giáo viên e ngại là họ cần phải là các chuyên gia âm nhạc thì mới có thể sử dụng được cách tiếp cận này. Tuy nhiên, không phải như vậy. Không một người nào theo cách tiếp cận này là những nhạc sĩ nhưng họ vẫn sử dụng thành công cách tiếp cận này.

Contact: The Early Years Centre

272 Longdale Lane, Ravenshead, Nottingham NG15 9AH, UK

Internet: Google search “Musical interaction”; “the early years centre”

4. Hệ thống giao tiếp qua tranh ảnh (PECS)

PECS được phát triển trên 10 năm ở Mỹ. Mục đích của PECS là giúp trẻ tiếp thu các kỹ năng giao tiếp chính đặc biệt trong việc khởi xướng giao tiếp trong tương tác xã hội. Bằng cách sử dụng các củng cố nhằm thúc đẩy giao tiếp, người ta đã phát hiện ra là PECS tạo một cơ hội nhằm phát triển việc giao tiếp tự nhiên 'thực sự' một cách nhanh chóng.

Điều gì xảy ra?

Làm một thẻ biểu tượng để chỉ một đồ vật/hoạt động. Người lớn ban đầu làm mẫu việc sử dụng các thẻ biểu tượng để có được một đồ vật/hoạt động nhằm đảm bảo một sự kết nối trực tiếp giữa đồ vật/hoạt động và biểu tượng đó được thể hiện một cách rõ ràng, dứt khoát. Sau một vài lần trao đổi, qua thời gian, trẻ bắt đầu khởi xướng sự tương tác bằng cách tăng việc tự lựa chọn biểu tượng.

Khi trẻ dần dần dễ dàng hơn với hệ thống này, chúng ta cho thêm các biểu tượng khác bao gồm cả các từ trong một câu như 'con muốn...'

áp dụng cho tự kỷ

Cách tiếp cận này đặc biệt được phát triển khi họ nghĩ tới những nhu cầu của trẻ nhỏ bị tự kỷ. Người ta nhận thấy là những trẻ này yêu cầu sự can thiệp mang tính cấu trúc cao nhằm phát triển các kỹ năng xã hội và ngôn ngữ cần thiết cho giao tiếp. PECS nhằm mục đích thiết lập các kỹ năng cơ bản của giao tiếp có lẽ trước khi trẻ hiểu hoặc nói ra từ.

Đánh giá

Dường như kết quả của việc sử dụng các thẻ biểu tượng trước khi sử dụng các từ là ngôn ngữ trở nên dễ tiếp cận hơn và nhiều trẻ đã tiếp tục phát triển lời nói tự nhiên. Khi sự tự tin trong giao tiếp tăng lên thì sự tức giận, bực bội ở trẻ đã giảm đi rõ rệt.

Địa chỉ liên hệ: Pyramid Educational Consultants UK Ltd
17 Prince Albert Street, Brighton BN1 1HF, UK

Địa chỉ Internet: Tìm kiếm Google "PECS"

5. SPELL (Cách tiếp cận tự kỷ của Hiệp hội tự kỷ quốc gia (NAS) (Anh))

Người ta đã nhận ra là trong các trường NAS, để giải quyết tam giác khiếm khuyết cần có một cách dạy riêng. Từ những chương trình này, người ta nhận ra là cấu trúc, sự thống nhất, việc giảm các kích thích gây khó chịu, và một mức độ tổ chức cao thực sự tạo ra một môi trường tối ưu cho việc học tập ở trẻ.

Điều gì diễn ra?

Cách tiếp cận này dựa trên các nhân tố từ một loạt các cách tiếp cận khác, kết hợp chúng một cách linh hoạt nhằm mục đích đáp ứng các nhu cầu cá nhân.

áp dụng cho tự kỷ

Cách tiếp cận này là sự đáp ứng tam giác khiếm khuyết. SPELL là chữ viết tắt của:

Structure (Cấu trúc) – bằng cách tạo cho trẻ một cấu trúc trong ngày có thể nhận ra được sao cho trẻ cảm thấy an toàn hơn.

Positive (Tích cực) – các cách tiếp cận và mong đợi nhằm thúc đẩy sự tự tin và sự tự trọng của trẻ

Empathy (Thấu cảm) – giáo viên thiết kế chương trình đáp ứng nhu cầu đặc biệt bắt nguồn từ nhu cầu của trẻ.

Low arousal (Kiểm soát kích thích) – các môi trường thiết kế sao cho trẻ không bị sao cho trẻ không bị sao lãng, hoặc làm cho trẻ trở nên lo âu, sợ hãi.

Links (Kết nối) – với cha mẹ, nhà trường, các tổ chức khác và cộng đồng rộng lớn hơn

Đánh giá

chưa có đánh giá chính thức

Liên hệ: The Director of services, The National Autistic Society
Church House, Church Road, Filton, Bristol BS12 7BD, UK

Địa chỉ Internet: Tìm kiếm Google “National Autistic Society”

6. Dự án Earlybird

Tổ chức NAS của Anh Quốc đã cam kết phối kết hợp với các bậc cha mẹ có con bị tự kỷ. Thông qua hoạt động của dự án, người ta đã chứng minh rằng, can thiệp có tổ chức càng sớm càng tốt sau khi chẩn đoán rất có ích cho trẻ bị tự kỷ. Người ta cũng chứng minh được rằng sự tham gia của cha mẹ vào quá trình can thiệp sớm có một ảnh hưởng tích cực đến kết quả điều trị. Mục tiêu của chương trình là:

- giúp cha mẹ có khả năng phát triển tiềm năng của con mình
- hỗ trợ các bậc cha mẹ và giúp họ có thể tạo điều kiện thuận lợi cho con mình trong quá trình giao tiếp xã hội và có những ứng xử phù hợp trong môi trường tự nhiên của mình
- hỗ trợ các bậc cha mẹ trong giai đoạn từ khi chẩn đoán đến khi trẻ đến trường
- trợ giúp các bậc cha mẹ xây dựng thói quen tốt trong việc quản lý con mình khi còn nhỏ, ngăn ngừa sự phát triển của các hành vi ứng xử không phù hợp.

Điều gì xảy ra?

Dự án hỗ trợ những gia đình có con trong độ tuổi trước khi bắt đầu tới trường bị chẩn đoán là bị rối loạn phổ tự kỷ và sống gần vị trí làm việc của dự án. Mỗi một chương trình 12 tuần sẽ có 6 gia đình cùng đến. Chương trình bao gồm các lớp đào tạo hàng ngày cho người chăm sóc, cộng với các chuyến đi thực tế đến từng gia đình để đưa ra các lời tư vấn hay trợ giúp phù hợp nhằm giúp họ áp dụng lý thuyết vào thực tiễn. Chương trình tích hợp nhiều yếu tố từ rất nhiều phương pháp can thiệp khác nhau như TEACCH và PECS.

Áp dụng cho tự kỷ

Chương trình nhằm mục tiêu tăng mong muốn giao tiếp của trẻ và cung cấp các ngôn ngữ giao tiếp. Chương trình còn nhằm ngăn ngừa sự phát triển của các hành vi ứng xử không phù hợp.

Đánh giá:

Đến nay chưa có đánh giá chính thức

Liên hệ: Trung tâm NAS Earlybirds
3 Victoria Crescent West, Barnsley, S75 2AE, UK

Internet: Tìm kiếm trên Google “NAS”, “earlybird”

Email: earlybird@dial.pipes.com

7. Phân tích hành vi ứng dụng (ABA) (Lovaas)

Phương pháp tiếp cận có tính chất hành vi dựa trên cơ sở lý thuyết cho rằng tất cả các hành vi đều phải học và các hành vi này được điều khiển bởi các điều kiện tiền đề và hậu quả của chúng. Cơ sở cho thuyết này là lý thuyết của Skinner về “điều kiện hoá tự động” đưa ra những năm 60 của thế kỷ 20. Nền tảng của thuyết này là tư tưởng cho rằng có thể giảm việc học thành sự nhắc lại những câu trả lời trong các tình huống quen thuộc và được hỗ trợ bằng các phần thưởng. Theo cách này, có thể phân tích một việc phải học thành những bước nhỏ có thể sử dụng như là một chương trình học cho trẻ. Mỗi bước có thể định hình thông qua sự củng cố hợp lý.

Điều gì xảy ra?

Đây là một quá trình can thiệp toàn diện. Để thu được kết quả cần phải có sự tham gia của tất cả những người làm việc với trẻ. Với phương pháp này, Lovass đề xuất hình thức sau:

- Thiết lập mối quan hệ thân thiện
- Mở rộng ngôn ngữ tiếp nhận, sử dụng các câu nói có cấu trúc chặt chẽ
- Phát triển các kỹ năng bắt chước – bắt chước ngôn ngữ cơ thể
- Phát triển kỹ năng bắt chước khi chơi trò chơi
- Phát triển kỹ năng bắt chước lời nói

Ứng dụng vào tự kỷ

ABA không chỉ được phát triển dành riêng cho trẻ bị tự kỷ. Tuy nhiên, theo ý kiến của Lovass, nó rất hữu ích cho nhóm đối tượng trẻ này. Theo quan điểm của ông, tự kỷ được gây ra do một hệ thống thần kinh bất thường, hệ thống này ngăn cản trẻ học từ môi trường cuộc sống hàng ngày. Do vậy, nếu ta thay đổi môi trường, trẻ cũng có thể học được.

Đánh giá

Các cách tiếp cận về hành vi đã bị phê phán do trọng tâm không phù hợp và hẹp.

Liên hệ: Vai trò của cha mẹ trong can thiệp sớm ở trẻ tự kỷ
PO box 10836, London SW13 9ZN, UK

Internet: <http://www.peach.uk.com>

Email: peach@brunel.ac.uk

8. Chương trình Son-rise (phương pháp tùy chọn)

Được triển khai tại Hoa Kỳ, chương trình tổ chức các khoá đào tạo cho các bậc cha mẹ, cung cấp các kiến thức và kỹ năng có thể áp dụng ngay tại nhà. Do vậy, có thể nói chương trình Son-rise là một chương trình lấy gia đình làm cơ sở, trẻ làm tâm điểm và cha mẹ là đối tượng hướng dẫn. Mục tiêu của chương trình là khuyến khích trẻ tự kích thích thông qua việc không chống đối và chấp nhận vô điều kiện.

Điều gì xảy ra?

Tạo ra một không gian cho trẻ ngay tại nhà mình: “phòng chơi”. Căn phòng cần tránh được các tác nhân gây mất tập trung hàng ngày và tập trung hoàn toàn cho trẻ, cung cấp một môi trường an toàn, ổn định và tích cực.

Chương trình khá căng với một số lượng lớn người lớn tham gia vào hoạt động với trẻ trong suốt cả ngày. Thông qua việc làm mẫu, kích thích sự hứng thú, nhiệt tình và đánh thức năng lượng trong trẻ, chương trình hướng tới việc làm tăng mong muốn giao tiếp với người lớn của trẻ. Người lớn tuân theo sự dẫn dắt của trẻ và tham gia trực tiếp vào các hoạt động của chúng, bao gồm một số hành vi điển hình, do đó tạo cho chúng một giá trị tích cực.

Áp dụng vào tự kỷ

Phương pháp tiếp cận này không dựa động đến bất kỳ thuyết nào về các nguyên nhân tự kỷ. Nó chấp nhận các trở ngại về ngôn ngữ và nhận thức và cho rằng những vấn đề này có thể có cơ sở sinh học của nó. Trẻ tự kỷ được nhìn nhận đang đấu tranh hết mình với một thế giới mà trẻ không hiểu cũng không kiểm soát được. Những hành vi có tính chất ám ảnh của trẻ, hay việc trẻ rút lui khỏi thế giới xã hội là những động thái rất phổ biến thể hiện rằng trẻ thiếu kiểm soát.

Là cách tiếp cận lấy trẻ hoàn toàn là trung tâm nên nó cũng có những điểm chung với cách tiếp cận trị liệu trò chơi không định hướng và tương tác âm nhạc

Đánh giá

Nếu chỉ sử dụng “phòng chơi” không thôi có thể gây ra những khó khăn cho trẻ vì nó sẽ giới hạn các đối tượng giao tiếp của trẻ. Chất lượng cũng như mức độ phản ứng xã hội của trẻ sẽ được cải thiện. Nhân tố nổi bật nhất trong phương pháp này là sự thay đổi ở các bậc cha mẹ và cải thiện tính tự tin khi giao thiệp với con mình. Trẻ kiểm soát tốt hơn và bắt đầu nhận thức được thế giới rộng lớn xung quanh thông qua các thông tin đầu vào từ người lớn.

Liên hệ: The Option Institute and Fellowship
2080 South Undermountain Road, Sheffield, Mass, USA

Internet: Google search “Son-rise”, “Option approach”

Email: startup@option.org

9. Trị liệu hàng ngày (Higashi)

Cách tiếp cận này do TS. Kiyo Kitahara ở Tokyo phát triển năm 1970. Nó dựa trên niềm tin cho rằng các thói quen sinh hoạt và các kiểu sống hàng ngày có thể được dạy thông qua thói quen và nhịp sống trong tiến trình nhóm. Trị liệu cuộc sống hàng ngày là một cách tiếp cận nhằm mục đích mang lại cho trẻ các kỹ năng cần thiết cho cuộc sống hàng ngày, bằng cách thiết lập các kiểu hành vi được chấp nhận thông qua việc ổn định cảm xúc, thiết lập nhịp sống và kích thích trí tuệ. Ba nhân tố của việc trị liệu này là:

- Ổn định cảm xúc: đạt được thông qua việc phát triển sự tự trọng và theo đuổi cuộc sống độc lập.
- Cải thiện sức mạnh thể chất: đạt được thông qua sự phát triển phối hợp vận động, khả năng năng lượng và sức mạnh.
- Kích thích trí tuệ: trong các lĩnh vực ngôn ngữ, nghệ thuật, toán và khoa học xã hội.

Điều gì xảy ra?

Trong trường, trẻ được dạy theo các nhóm. Tỷ lệ nhân viên và trẻ thay đổi từ 1:3 tới 1:5, với một người lớn lãnh đạo nhóm và người lớn khác hỗ trợ việc tham gia của trẻ ở phía sau. Những chỉ dẫn bằng lời ngắn gọn, rõ ràng và chính xác và theo một dạng giao tiếp không thay đổi được sử dụng hoặc được dạy. Các hoạt động được tổ chức theo nhóm và được tổ chức cao. Người ta mong muốn mọi trẻ học thông qua việc bắt chước và các hoạt động diễn ra cùng lúc.

ứng dụng đối với tự kỷ

Trị liệu cuộc sống hàng ngày là một cách tiếp cận tổng thể nhằm mục đích làm giảm tự kỷ của trẻ bằng cách phát triển các mối quan hệ gần gũi trong gia đình với giáo viên, và giữa các trẻ trong nhóm. Người ta nhận thấy mức độ cao của các bài tập thể chất là có lợi cho mọi trẻ.

Đánh giá

Các bậc cha mẹ báo cáo những tiến bộ lớn trong các kỹ năng tự giúp như đi toilet và ăn, bao gồm các loại thức ăn đa dạng hơn. Sự báo trước từ nhịp sống dường như thúc đẩy cảm giác bình tĩnh ở trẻ. Điều đó có vẻ như là việc giảm các hành vi điển hình khó có thể duy trì khi trẻ rời khỏi môi trường chuyên gia. Higashi cũng đã bị chỉ trích là nó dựa trên một chương trình đào tạo tương đối hẹp. Việc thực hiện chức năng thấp cũng có thể là một vấn đề, vì tính cá nhân của các mức độ khả năng khác nhau không được chú ý tới.

Internet: “Daily life therapy”, “Higashi”

Lựa chọn một cách tiếp cận

Các bậc cha mẹ thường hỏi: “Cách tiếp cận nào là cách tiếp cận can thiệp tốt nhất cho con tôi?” Nhiều cách tiếp cận khác nhau đã được chỉ ra. Người ta đã nhận thấy là nhiều cách có tác dụng tốt trong việc cải thiện khả năng của từng cá nhân trẻ, do đó không một cách tiếp cận *đơn lẻ* nào được cho là có tác dụng tốt đối với *mọi* trẻ tự kỷ.

Một cách tiếp cận kết hợp các nhân tố từ nhiều cách tiếp cận khác nhau (đã chỉ ra ở trên), và linh hoạt trong sử dụng có xem xét tới sự khác biệt của từng cá nhân chắc chắn sẽ là cách can thiệp có hiệu quả nhất.

References:

Cummine, V., Leach, J. & Stevenson, G. (2000). *Autism in the early years: a practical guide*. London: David Fulton Publishers.